

SALOMĖJOS DUBINSKIENĖS GYVENIMO APRAŠYMAS

Prisiminimai apie senelius

Gimiau 1940 04 08 d. neturtingo valstiečio šeimoje. Tėvelis užaugo našlaitis. Jo tėvelis dirbo miške, ir griūdamas medis sutraikė koją. Mašinų tuomet nebuvo, kol su arkliais pasiekė Raseinius, jau koją gangrenavo. Pagalbos jau nebuvo, ir labai greitai mirė. Liko jo žmona su trim mažais vaikučiais. Nepakeldama skausmo iš nevilties pasiligojo ir vaikučių mama. Greitai vaikai liko našlaičiais. Taip ir prisiglaudė vaikai pas giminių palikdami tuščius namus.

Taip liko 17,5 ha žemės be savininko. Giminės naudojosi ja kol visiškai nugyveno. Tėvelis paaugęs tarnavo pas ūkininkus. Kuomet tėvelis užaugo nutarė sukurti savo šeimą. Susipažino iš Girkalnio su ūkininke Nacyte Domicelle ir sukūrė savo gyvenimą. Mama gavo neblogą kraitį, padargus ir gyvulius. Ir pradėjo gyventi tame nugyventame ūkelyje. Turėjo arklius, jau buvo su kuo pradėti dirbti žemę. Mamos tėvai mirė abu vienais metais, mes dar nei viena nebuvom gimusios, tai senelių visai nežinome. Tai tiek prisiminimų apie tėvų tėvus.

Taip ir prasidėjo tėvų gyvenimas. Tvarkėsi, dirbo žemę, atrodė, jog viskas einasi gerai. Sulaukė penkias dukras. Vyresniosios Janytė ir Danutė pradėjo lankyti mokyklą. Gal ir būtų buvęs gražus ir laimingas gyvenimas, jei ne 1945 m. karas.

Ėjo frontas per mūsų Kniečių kaimą. Vokiečiai liepė evakuotis. Buvo gražūs du darbiniai arkliai, vokiečiai juos atėmė, liko tik jaunas raišas arklelis. Pasikinkė arkliuką, susodino visas penkias mamytė į vežimą ir dar reikėjo vežtis tėvelio sesers vyrą Jurgį Mockų, nes sirgo džiova ir buvo labai jau silpnas ir jo dukrą 3 metų Irutę. Vežimas buvo pakrautas vaikų ir neliko kur įsidėti daug maisto, pasiėmė tik tam kartui pavalgyti. Mes apsistojome Pamituvyje prie miško šalia Birgiolų šeimos. Tėvelis slapstėsi, nes vokiečiai rinko vyrus kasti apkasus. Tėvai išvažiuodami iškasė mamytės kraičio skrynią, pridėtą gražių audeklų ir gerų rūbų.

Mama, frontui praėjus pro mūsų namus, pasikinkė arkliuką ir su mano teta Juze Mockiene važiavo pasižiūrėti į namus, gal ką ras parsivežti valgyti. Vokiečiai tikrindavo važiuojant vežimus, tai mama mane susisukdavo į skudurus ir sakydavo, kad veža pas gydytoją. Atvažiavusios į namus rado viską išvogta, nebuvo ką pasiimti, tik pasikasė jau paaugusių bulvių.

Kiek mes išbuvome evakuoti, tai neprisimenu, tik gerai atsimenu, kad sugrįžus mama visas suguldė lauke po obelimi ir liepė nejudėti. O lėktuvas vis skraidė visiškai žemai apie mūsų namus, mes be galo bijojome, bet nieko neatsitiko. Trobesius radome nesudegintus, tik labai nuniokotus, surasta ir iškasta kraičio skrynja. Ar čia buvo vokiečių darbas, ar taip blogų žmonių, to mes nežinome. Ne visi žmonės buvo evakuoti. Kurių karas nepalietė, jau buvo prasigyvenę.

Tuomet mamytė nutarė važiuoti pas brolius prašyti paramos, nes, kaip rašiau, mamos tėvai jau buvo mirę ir nebuvo sunkią valandą kam padėti. Pakinkė tėvelis tą šlubą arkliuką ir mama pasiėmė su savimi mano vyresniąsias seseris ir išsiruošė važiuoti į Dotnuvos raj. Krakių miestelį pas savo brolių Antaną Nacių. Tėvelis su mumis liko namuose. Kelionė buvo labai tolima ir varginanti, naktimis miegodavo vežime, ir ganydavo arkliuką. Jei brolis davė paaugintą paršelių ir maišą rugių duonai. Grįždama užsuko į Girkalnį pas kitą brolių – tai Praną Nacių. Iš jo gavo keletą vištų ir pusmaišį sėmenų. Kiek laiko tęsėsi kelionė to neprisimenu, tik labai laukėme grįžtant mamos. Sugrįžus tėvelis išspaudė iš tų sėmenų aliejaus. Sumalė grūdus ir buvo kurį laiką duonai miltų. Mama sutarkavo sėmenų įspaudas, įmušė kiaušinių ir iškepė blynų. Kaip šiandiena prisimenu, nors ir buvome alkanos, bet tų blynų nebuvo galima praryti, buvo sprangūs ir neskanūs.

Jau po karo seserys vėl pradėjo lankyti mokyklą. Išeidavo labai anksti, nes stovėdavo eilėje prie parduotuvės. Parduotuvė buvo Zigmo Šimkaus name. Per išpjautą langelį paduodavo pardavėja S. Dubinskaitė po puse kepalo forminės duonos. Nusipirkus reikėjo suspėti į pamokas. Tai ant mūsų gausios šeimos išeidavo po ploną riekelę parai. Skaudu pagalvoti, kai matydavau vaikų mėtomą duoną, jog sakoma “verkia duona – tinginio valgoma”. Aš iš mažens mokiau vaikus vertinti duonos kėsnį.

Karvutę mes turėjome, bet reikėdavo duoti kas mėnesį keletą kg sviesto. Gautus pinigus taupydavo ir tėvelis važiuodavo į turgų pirkti grūdų duonai.

1946 metais mirė sesutė Birutė. Nors jau buvau šešių metų, bet mamytės skausmo nelabai supratau. Dar tada nežinojau, ką reiškia mirtis, verkiau ir aš, nes mama su seserimis verkė.

1946 metais prasidėjo kolektyvizacija. 1948 metais jau ir mūsų šeima buvo priimta į kolūkį. Dar ir po karo nespėjome pradėti turtingiau gyventi, vėl ką turėjome atėmė ir arklius, ir padargus. Turtingi ūkininkai buvo išvežti į Rusiją, o jų turtas konfiskuotas. Jau reikėjo eiti į kolūkį šerti karves ir arklius, ir dirbti žemę, nes technikos nebuvo. Buvo tik toks turtas, ką surinko iš žmonių. Tėvelis ėjo šerti arklius, mes eidavome jam padėti. Už darbą rašydavo darbadienius, ir gale metų duodavo už darbadienį 0,200 gr. dirsių, nes rugys būdavo kur ne kur, nes nugyventose dirvose niekas neaugo. Tiksliau sakant neturėjome laimingos vaikystės.

1949 metais pradėjau lankyti mokyklą. 1955 metais baigiau Šimkaičių septynmetę mokyklą. Vasaros atostogų metu eidavom už mamą dirbti į kolūki, ravėti daržus, ir kokragyžą. Mama ausdavo, reikėdavo pritrinti šeivas. Kai tėvelis eidavo į mišką, mes eidavom jam padėti. Jis genėdavo eglių išvartas, o mes nešdavom jas į krūvas. 1950 m. aplankė nelaimė. Per veršiavimąsi gavo pripjauti karvutę. Gerai prisimenu, kaip tėtis verkė, nes tuomet buvo brangiausias turtas. 1955 metais dar kolūkyje buvo pjaunami javai su arklina mašina. Mes eidavome už mamą rišti rugių į pėdus. Sužinojome, kad atvažiavo melioratorių, ir organizavo kirsti krūmus, mokėjo neblogai. Jau man buvo 15 metų, o sesei 13 m. Mes išėjome kirsti tos krūmelius, taip užsidirbusios susipirkome po rankinį laikrodį. Vėliau sutaupėme ir nusipirkome po dviratį, tai buvo mūsų pirmos prekės. Vėliau priėmė melžti karves. Pastatų dar nebuvo, karvės stovėdavo ant mėšlo, darbas buvo labai sunkus, pašarus nešte nešdavome su rezginėmis iš daržinės, per purvą vos batus galėjai ištempti. Tuo metu fermos vedėju dirbo A. Vitkauskas. Vėliau jau pradėjo rinkti iš kolūkiečių pieną. Tuomet reikėjo surinkėjos. Tuo tarpu mes priklausėme prie Mituvos. Pirmininkas buvo Suodys. Jis buvo labai griežtas ir žiaurus. Man liepė surinkti pieną, ir veždavome surinktą pieną į Bebirvų pieninę. Vėliau jau buvo vežamas į Mituvą, ten seperuodavo. Pienininke dirbo Adelė Sarnauskienė. Seperuodavo rytais ir vakarais, kai atveža vakare pamilžę pieną, jei buvo per sunku, ir tuomet liepė man važiuoti dirbti kas antrą dieną. Gerai, kad jau turėjau dviratį, tai taip ir važinėjau per vakarą į Mituvą. Tenais patyriau labai daugel skriaudos ir nusivylimo, bet viską sunku čia surašyti. Rudenį pradėjo tik vieną kartą seperuoti, taip ir ištrūkau iš to vargo.

Tuo tarpu zootechniku dirba Kunca. Reikėjo čia Šimkaičiuose fermos vedėjos. Prikalbino dirbti fermos vedėja. Karvės ganėsi toli ganyklose. Melžėjas veždavo jau su arkliais. Važiuodavau ir aš kartu, nes dar tuomet nebuvo tiek bidonų, kad galėtų kiekviena melžėja pieną pilti atskirai, tai matuodavau su matuokle. Ir visą primelžtą pieną išsiųsdavau į pieninę. Jau prie pirmininko Sodžio pradėjo po truputį mokėti už darbą pinigais. Ir už mėnesio darbą jau nusipirkau laikrodį žadintuvą. Melžėjos buvo patenkintos. Dirbo labai sąžiningai ir gerai, su didele viltimi laukdamos tuo šviesesnio rytojaus. Tai buvo gal gražiausi ir linksmiausi mano jaunystės metai. Man šis darbas labai patiko, žmonės nuoširdūs, paklusnūs, susiorganizuodavau visus darbus, bet kai kuomet reikėdavo ir brigadininkų pagalbos. Brigadininkai šienatvei organizuodavo talkas, prašydavo miško darbininkus ir iš miestelio žmonių, paskui juos pavaišindavo. Tai reikėdavo pašeiminkauti. Tuomet manęs prašydavo padėti. Taip aš ir susipažinau su savo būsimu vyru Vytu Dubinsku.

Tėvai gražiai tvarkėsi savo ūkelyje. 1957 metais jau pasistatė trobelę, nes senoji jau buvo visai bloga. Seserys išėjo iš namų. Danutė mokėsi technikumė, Aldutė mokėsi neakivaizdiniu būdu, Janytė dirbo Viduklės valgykloje. O aš likau gimtajame kolūkyje.

Prasidėjo su Vytautu graži draugystė. 1963 m. vasario 16 d. sesuo baigusi mokslą apšiveda. Galvojome ir mes susituokti, bet nebuvo numatę kada, nes buvo įvairių kliūčių. Vyto tėtis nepritarė vedyboms, nes Vytas buvo paliktas nuo tarybinės armijos dėl mamos ligos. Tuomet Vytas nusprendė, kad reikia pirmiausia paimti šliūbą, o susimetrikuosime vėliau. Ir nuėjome abu pas jo tėvelio, bet jo neradome namuose. Jis jau buvo išėjęs į darbą. Dirbo prie parduotuvių sargu, o mama sirgo ir buvo pas dukters. Tuomet susiradome jį ant kelio ir Vytas norėjo viską papasakoti, bet jis trumpai atsakė, nėra kalbos ant kelio. Aš galvojau, kad viską jo tėvas žino, bet jis jo labai bijojo ir nieko nebuvo sakęs. Tuomet sugrįžo į savo namus, nes dirbo miške su arkliu, pasikinkė arklį, pasiėmė kostiumą ir susėdę atvažiavome pas jo seserį Stasę Birgiolienę, čia buvo ir jo mama. Mamytė mus palaimino, o Jonas Birgiolas pažadėjo važiuoti liudininku. Vos mes spėjome išvažiuoti iš Birgiolų jau atbėgo tėvas su didžiausiu triukšmu, bet atbėgti pas mano tėvų neišdrįso. Vytas šliūbą buvo nutaręs Vandžiogaloje pas kleboną Bikiną. Dar tuomet lengvų mašinų niekas neturėjo. Šimkaičiuose “Volgą” turėjo tik J. Mockus. Vytas sutarė, kad labai anksti atvažiuos mus paimti. Buvo labai šalta ir gili žiema. Ir man pirmininko nebuvo kaip paprašyti, kad su buldozeriu nuvalytų kelią, tuomet sakiau, kad sesers sugrąžtai ir negali privažiuoti, tai tuomet nuvalė kelią – tai buvo 1963 m. vasario 23 d. Ir mes anksti rytą išvažiavome, tenais mus sutiko labai maloniai, klebonas davė šliūbą, paskui pavaišino, grįžome tik vakare, namuose laukė svečiai. O Vyto tėtis sužinojęs, kad veš Mockus, bėgo pas jį sutrukdyti, bet buvo per vėlu, jau buvo išvažiavęs, kaip išmanydamas durniojo po miestelį, bet padaryti nieko negalėjo. Taip ir prasidėjo karti marčios dalia. Vyto mamytė kurį laiką buvo pas Birgiolų. 1963 m. lapkričio 23 d. susimetrikavome. Vytas 1964 metais išvažiavo mokytis į Kauną vairuotoju.

1964 m. vasario 15 dieną gaunu žinią, kad mirė Vyto mama. Aš tuo metu jau laukiausi kūdikio. Ši žinia mane labai sukrėtė, tuojau nuėjau į paštą duoti Vytui telegramą, kad mirė mama. Buvo jau pavakarys ir Vytautas grįžo tik rytojaus ankstų rytą. O tą pirmą vakarą aš su savo tėveliu nuėjau į pagrabą. Man buvo labai baisu, nes dar neturėjau artimo žmogaus laidotuvių. Grįžtant iš pagrabo nakčia, užpuolė trys dideli šunys. Tėvelis apgynė mane, bet aš labai išsigandau. Ir jau ant rytojaus į pagrabą nepajėgiau nueiti. Tėvelis nuvežė su arkliuku. Laidoti jau nepajėgiau, išleidau iš namų ir O. Sebeckienė nuvedė mane pas gydytoją. 1964 m. kovo 20 d. gimė sūnus. Galvoju, kaip aš jį auginsiu, kad nepaeinu. Bet po trijų dienų leido keltis. Iš karto pradėjau vaikščioti, atrodo, kad ligos ir nebuvo. Nesupratau tuomet, kad viskas perėjo kūdikiui. Ir kai atėjo sekančių metų vasario 15 d., tuomet buvau nusigandusi, tuomet pirmą kartą Vidmutis apmirė nuomariu. Aš laukiausi antro kūdikio. Pažymos buvo priduotos į karinį ir Vytautas buvo paliktas nuo tarnavimo tarybinėje armijoje. Vaikutį nuvežėme į Jurbarką, ligoninėje sesuo Aldutė buvo su ligoniu. Paskui Jurbarkas davė siuntimą į Vilnių, tai

už Vilniaus į Naujosios Vilnios ligoninę. Ligoninėje laikė mėnesį, o paskui reikėjo parsivežti namo. Man su ligoniu būti neleido, ir kaip buvo skaudu, atrodė, jog jo nevalgydina, namuose neradau vietos iš nerimo ir nežinios.

Buvo šalta ir gili žiema. Reikėjo parsivežti Vidmutį iš ligoninės. Vytas dirbo kolūkyje vairuotoju. Nuėjo pas pirmininką prašyti mašinos su kuria dirba, parsivežti iš ligoninės vaikutį. Kaip buvo skaudu, kuomet pirmininkas pasakė, neimkite, kur dėsime invalidą, ir mašinos nedavė. Teko samdyti taksi, kad galėtume iš Vilniaus parsivežti Vidmutį. Ištarė šiuos žodžius ir be abejo, juos pamiršo, o man jie paliko visam laikui atmintyje.

1965 m. balandžio 20 d. gimė mergaitė. Kultūros namuose būdavo naujagimių vardynos.

Ištrauka iš vardynų

Tavo gimimui atminti

Bėda, tavo mažutė širdelė nejaučia, ko mes visi trokštame ir linkime tau šiandieną. Tai geros sveikatos, gražiai augti, gerai mokytis, nes pirmas svarbiausias uždavinys, kurį tu turėsi įveikti tai – mokslas.

1965.VI.6. Nuo Medininkų kol Valdybos

Redutė augo graži, sveika, judri, tai buvo didžiulis džiaugsmas taip skaudžiai sudaužytai širdžiai.

Buvo ankstyvas šaltas 1965 m. gruodžio 29 dienos rytas. Mergaitė su vežimėliu buvo virtuvėje prieš degančią krosnį, kad būtų šilčiau. Aš kambaryje prosinau rūbelius. Mama pasakė, jog išvirė paršelių jovalas. Aš sakau, tai nukaiski. Ir ji nukaitusi padėjo šalia vežimėlio ir per duris išėjo iš savo virtuvės atnešti vandens įpilti į puodą. Mergaitei įkrito žaisliukas į puodą. Ji per šoną vežimėlio matyti jo siekėsi paimti ir smuko ant galvutės į verdantį jovalą. Tuoju pat išėmiau, ištepiau su aliejumi nuplikusias vietas. Vytas jau buvo išėjęs į darbą. Bėgau pas jį, nes reikėjo vežti į ligoninę, bėgu - pakerta kojas, skausmas, nelaimės, ir vėl keliuosi bėgu. Nuvežėme į Šimkaičių ambulatoriją, gydytoja sako, gerai, kad dar akutės neišplikusios, paruošia, sutvarstė ir išvežame į Jurbarką. Ten jau būnant prisimeta plaučių uždegimas, gydytojai sakė, jog reikia daryti kraujo perpylimą, bet jau nespėjo – mirė ant operacijos stalo. Tai buvo tos pačios dienos vakaras. Nakčia sugrižau į namus, nes nuo manęs atėmė dukrelę, ruoštis laidotuvėms. Ant rytojaus Vytautas išvažiavo parsivežti dukrelės. Nebuvo storai apsirengęs, o žiema buvo labai šalta. Jis buvo viršuje mašinoje ir laikė dukrelės karstelį, labai peršalo ir vėliau susirgo džiova. 1966 m. sausio 1 dieną laidojome Redutę. Praėjo jau 35 metai, bet rašyti labai skaudu, vėl atbunda gyvi prisiminimai

Vidmelis vis blogėjo, kur tik nusiveždavome, atsakymas buvo tas pats, negyvens mirs.

Mirus Redutei, aš nežinojau, kad jau manyje yra nauja gyvybė. Begalinis skausmas,

žmonių apkalbos galutinai žlugdė mane. Norėjosi išeiti kur nors iš tų nelaimingų gimtų namų, kur kas minutę priminė dukros netektį. Bet kaip išeini su sergančiu vaikelio, namuose padėdavo mama ir sesuo Aldutė. Aš pati sau mintyse sakiau, tegul man bet kas atsitinka, aš viską pernešiu, kad tik išgytų mano vaikutis. Matydavau kitus vaikų būrius neprižiūrimus, o jie augo laimingi, o Dieve, už ką tu mane taip baudi? Išgirdus iš vaikų sakant žodį “mama”, perverdavo skausmas širdį, ir galvojau, kad aš jau niekuomet jo neišgirsiu. 1966 m. rugpjūčio 20 d. gimė sūnus. Pakrikštinom Robertu. Aš be galo laukiau ir kartu labai bijojau, kad išnešiotas tokiame skausme gimtų sveikas.

Vidmutis vis blogėjo. Traukuliai tampydavo ne tik veidelį, švytuodavo akutės, tampydavo rankutes ir kojeles. Nukankindavo taip, kad atrodydavo jau nebėra gyvybės, bet po truputį vėl atsigaudavo. Taip kartojo labai dažnai. Neviltis ir vaiko kančios kankino mane. Vytas pasijuto blogai ir vėl nauja bėda, pripažino džiovą. Ir išsiuntė gydytis į Kauną metams laiko į Raudonojo Kryžiaus sanatoriją. Buvo geras ir paklusnus ligonis, tai kas antrą savaitę parvažiuodavo man padėti namuose. Tai buvo 1969 metų žiema. Vidmelis jau nepavaikščiojo, gulėjo lovoje. Robertukui jau buvo 3 metukai. Jau jis paduodavo jam papkį, kad neverktų. Graži ir saulėta liepos 28 d. Aš susimerkiaus skalbti staltieses. Buvo atėjusi kaimynė J. Latvienė. Tai jos pasiliko prie ligonio. Vyro sesuo Stasė niekuomet neateidavo aplankyti, neateidavo niekuomet nei uošvis, gyvenau viena su savo tėvų ir seserų pagalba, paskendusi neviltyje.

Ateina mama ir sako, kad jau miršta Vidmelis, bet aš netikiu, nes daugybe kartų nejausdavom gyvybės. Reikia duoti žinią Vytui, nes jis buvo Kaune, paeinu galą ir vėl grįžtu, netikiu mirtimi, laikiu, kol vėl atsigaus. Bet deja, viskas veltui, mirtis išplėšė jau antrą vaiką. Svetimo skausmo nebūna, kas supras, kur pabėgsi nuo savo skaudaus likimo. Vidmantas mirė 1969 m. liepos 28 dieną. Vytas sugrįžo jau į sūnaus pagrabą.

Robertas buvo mano gyvenimo prasmė, jau išgirdau taip seniai laukto žodžio “mama”. Galvoju, kad jau nelaimės praeis. Ir vėl bloga žinia – Vytui su mašina nelaimė atsitiko, užkliudė žmogų ir nulaužė ranką. Vėl sudrumsta ramybė. Vėliau paaiškėjo, kad už vairo ne jisai sėdėjo, tik buvo jo mašina, bet nukentėti ir bėdą apsiėmė jisai.

Greitai po Vidmučio mirties atėjo prašyti grįžti dirbti vėl fermos vedėja. Robertą prižiūrėjo mama ir aš pradėjau dirbti. Jau buvo pastatyta karvidė ir 1970 m. pastatė kiaulidę. Fermos darbuotojai buvo nuoširdūs, darbas nutolindavo liūdną praeitį.

1970 metų ankstų pavasarį, mirus Vidmučiui, aš išėjau į tėvų namus, nes netekties skausmas, prisiminimai nuolat persekiojo mane.

1971 m. pradėjau dirbti kolūkyje kasininkės pareigose.

1972 m. spalio 9 dieną gimė Sauliukas, bet po dviejų mėnesių vėl grįžtu atgal į darbą. Tuomet jau gyvenau pas uošvį. Vakaraus mokiausi Šimkaičių vidurinėje mokykloje. 1978 metais baigiau vidurinę mokyklą.

1976 metų spalio mėnesį sesuo išsivežė tėvelį į Alytų, užėjo į raštinę pas mane atsisveikinti. Kai sesė palydėjau jau tėvelis ėjo pro mano namus link stoties, nežinojau, kad jį matau paskutinį kartą. Po kelių dienų gauname telegramą, kad tėvelis sunkiai serga. Nuvažiavome į Alytų ir pasilikau budėti. Tol, kol nuvežė į reanimacinį skyrių, tenais jau mūsų su sese neįleido. Grįžome į namus jau su karstu. Jam buvo širdies infarktas ir insultas. Visi labai skaudžiai pergyvenome šią staigią ir netikėtą netektį. Širdis vis nerami, kokį vėl išbandymą mums atsiųs. Gyvenimu džiaugtis nebuvo kada.

Gražus išaušo 1975 m. vasaros rytas. Buvo šeštadienis, buvau namuose, skalbiausi, tvarkiausi. Vytas dirbo su pienovežiu. O. Ivanauskienė, grįžus Vytui iš darbo, prašė nuvežti į Vadžgirį ant kapų, nes norėjo prieš atsimainymo atlaidus papuošti kapus. Aš taip nenorėjau važiuoti, bet išsivadino, kabinoje buvo per daug žmonių, dar gėlės. Ant sankryžos nepastebėjo mašinos, įvyko avarija, o mes buvome kalti. Gerai, kad taip laimingai baigėsi – nebuvo aukų, tik reikėjo užmokėti, nes vežė grūdus už tris tonas ir suremontuoti mašiną. Atėmė vairuotojo teises ir visam laikui atsisveikino su vairuotojo darbu.

Sauliukas pradėjo lankyti pirmą klasę. Ir vėl nelaimė – nusilaužia koją, bet mokytoja ateidavo į namus, tai mokslas nesitrukė. Gyvenau tuomet pas uošvį ir mokykla buvo vietoje.

Nelaimės lankė mūsų šeimą viena po kitos. Kadangi Vytautas buvo sirgęs plaučiais, tai ir Sauliukui raudo rankutė. Gydytoja sakė, kai bus laisvų vietų reikės vežti gydytis į Kulautuvą. Buvo be galo sunku, skaudu išvežti, bet nieko nepakeisi, gydyti reikia, jau ėjo trečią klasę. Sunku buvo apsiprasti abiem. Kas antrą savaitę važiuodavau pas sūnaus. Skaudžios būdavo išsiskyrimo valandos, bet pamažu apsipratome. Robertas jau mokėsi Smalininkų žemės ūkio technikume.

Gyvenimas pasidarė lyg normalesnis. Nors iš tikrųjų, kaip žmonės sako, apie numirusį gerai arba nieko. Gyvenimas nebuvo rožėmis klotas. Vyras net nežinojo, kad pasiėmiau sklypą namui statyti. Pradėjome statybas, čia daug buvo rūpesčio ir vargo, bet dirbome abu.

1983 m. birželio pabaigoje aplanko vėl nelaimė. Miršta Vyto tėtis. Nelaimės ir trūkumas rublio persekiojo mus, vėl skolos, vėl bėdos. Robertas mokydamasis labai jau jautė pinigų trūkumą, bet jų nebuvo ir jisai tą gerai suprato. Robertas augo labai uždaro būdo, niekad nesiskųsdavo, viską pergyvendavo savyje, buvo darbštus, stropus ir tvarkingas. Baigęs technikumą grįžo dirbti į gimtąjį kolūkį. Darbo kolektyvas buvo labai geras, sutardavome. Tuo tarpu pirmininkas dirbo Nūtautas, to apie jį nepasakyčiau. Jo žmona Juzefa dirbo kultūros namuose. Ji buvo meno žmogus, organizuodavo įvairias vakarones salėje. Tie

pasilinksminimai man vis vieną neatnešdavo džiaugsmo. Aš nešokdavau. Kaip aš galiu sutrenkti žemę, kur guli mano vaikai. Nuolat tai prisimindavau, bet to, kam neteko tai patirti, niekuomet nesupras.

1985 m. Robertą pašaukė į tarybinę armiją. Nepaprastai skaudžiai pergyvenau šį išsiskyrimą. Nemačiau kelio per ašaras, atrodė, jog jau atsisveikinau amžinai. Nepaprastai laukdavau laiškų, dar ir šiandieną visus laiškus tebsaugau.

Ištrauka iš vieno laiško

Aš išėjau kai buvo spalio
 Kai lapai krito nuo obels šakų
 Nukriti mano ašara
 Sunku...
 Aš negrižau ir kai žiema atėjo
 Kai pūgos švilpavo tarp plikų šakų
 Aš negrižau, tik laiškas Jums atėjo
 Melsvu voku...

sūnus Robertas

Ačiū Dievui, sūnaus sulaukiau laimingai po trijų metų. Tai buvo neapsakytas džiaugsmas.

Sauliukui per tą valdžios perversmą nereikėjo tarnauti, tai buvau laiminga.

Sauliukas 1991 metais apsivedė. Nepažinau jo išrinktosios, nei jos šeimos, tik be galo norėjau marčios, nes tikėjau, jog ji atstos man prarastą dukrą. Rūpinasi marti manimi ligos metu, bet aš gera uošviene nesugebėjau būti.

Dirbau kolūkyje iki 1992 m. gegužio. Paskui padarė bendrovės ir kasininkė buvo nereikalinga. Atsiėmiau savo žemę ir su vyru pradėjome ūkininkauti.

Ilgus metus dirbau gimtajame kolūkyje, nesirgdama, nesinaudodama biuleteniais, o pensijos dar negavau.

Pradėjau sirgti, liga kas metai vis stiprėjo.

1992 metais gegužės mėnesį Robertas parveda marčią. Mano ilgai laukta svajonė išsipildė.

Lankausi vis Jurbarkę pas daktarų, bet nieko gero. Vėl nuveža sūnus su marčia į Jurbarkę pas gydytoją. Buvo traumatologas Kaminskas. Jis pasakė, girdėjau, kad Klaipėdoje deda sąnarius. Aš tuomet paklausiau, kiek jis kainuoja. Pasakė tikrai nežino, bet apie 6-7 tūkstančius. Atėjau pas vaikų į mašiną verkdamas, nes jį nupirkti neįmanoma. Robertas su Lina sako parduosime mašiną ir pirsime sąnarių, ir mane išvežė į Klaipėdą. Tenais gydytojas

apžiūrėjo ir užpildė dokumentus. Liepė laukti laiško su atsakymu, kuomet bus išskirtas sąnaris.

Gyvenimas slenka, sulaukiu jau anūką. Sandra gimė 1992 m. kovo 19 d., Tomas – 1993 m. liepos 22 d. Tai Sauliuko vaikai.

Ir vėl aplanko nelaimė. 1994 m. rugpjūčio 5 d. miršta mano mama. Ir viena bėda ne bėda – tą patį vakarą suserga marti. 1994 m. rugpjūčio 6 dieną sulaukiu jau anūko. Jo vardas Dovydas. Čia jau labai džiugi žinia. Kartu ir ašaros, ir džiaugsmas. 1995 m. gruodžio 17 d. gimė anūkė Samanta.

Pagaliau sulaukiau žinios, kad paskirtas sąnarys, kitą paskyrė invalidų draugija. Tai dėka ligonių kovos ir invalidų draugijos aš jau šiandiena pavaikštau.

Kaune 1999 m. vasario mėnesį gavau žinią, kad galiu atvažiuoti jau gultis į ligoninę dėl sąnario.

Ir vėl netikėtai, nelaukta užklumpa skaudi nelaimė. 1999 m. sausio 25 d. gaunu žinią, jog mirė sesuo. Ši žinia galutinai prislėgė mane. Atrodė, kad mūsų gyvenimas tik įpusėjęs, ir dar viskas ateityje, bet netekimas sesers buvo per daug didelė netektis. Dieną naktį persekiojo mintis, kodėl taip anksti išėjai.

Laidotuvių metu tariau užuojautos žodį jos sūnams.

Ištrauka iš kalbos

Miela sesute,

Jug sūnūs myli Jus už duotą pirmą žodį – lūpoms

Kad pasakytų brangų žodį – mama.

Dar daug paklaust ir pasakyt norėtų,

Bet jau vėlu, prie žemės kauburėlio klūpom.

1999 m. vasario 23 dieną jau išvažiuoju į Kauną. 1999 m. kovo 2 d. jau buvo įdėtas dešiniojos kojos sąnarys. Gydytojas Vitkus ir kiti gydytojai bei personalas buvo labai malonūs ir rūpestingi. Parašiau jiems padėką.

Išrašas iš padėkos

Jūs tieskite gerumo tiltą

Sujungdami naujus krantus

Uždėkite dar daug vilties žibintų

Kai mums atrodys, jog stebuklo jau nebus.

Ir vėl nelaimė. Eidama su ramentais pargriūvu, ir lūžta koja. Vėl Jurbarkas. Išveža į Kauną ir 1999 m. liepos 2 dieną klubo sąnaris protezuojamas vienpoliu protezu. Vilniuje 1999 m. gruodžio 15 d. buvo pakeistas kairės kojos sąnarys. Grįžau iš Vilniaus po reabilitacijos 2000 m. sausio 28 d. Laukiau atvažiuojant sūnaus Roberto, o atvažiavo Sauliukas ir pasakė,

kad Robertui atsitiko nelaimė, nusilaužė koją. Ir vėl nelaimė. Čia ką tik įvykusi nelaimė po sesutės laidotuvių dar nepasimiršo, nes Sauliukas iškrito iš stulpo 7 metrų aukščio ir nusilaužė ranką, bet ačiū dievui, jog to užteko, galėjo mirtinai susižeisti, tik per plauką liko gyvas.

Praėjau aš visus kryžiaus kelius, atrodė, jog pasveiksiu, vaikai jau turi savo gyvenimus, ir gyvensime su vyru ilgai ir laimingai. Bet, deja, man sugrįžus pradėjo vyras skųstis sveikata, pradėjome ieškoti ligos.

Ir vėl skaudi žinia pritrenkė, kai sužinojome, jog jau vilties nebėra. Tarytum žemė prasivėrė po kojomis. Be galo sunku apsiprasti su šia mintimi, kad namus jau ruošiasi palikti pats brangiausias žmogus. Nerimas ir skausmas kankina mane. Kokius gali rasti žodžius ligoniui, kad jį nuramintum, kuomet pats skęsti ašarose. Skaudi liga per tris mėnesius visiškai pakirto jėgas. ir 2000 m. liepos 20 d. mirė vyras. Nemiga, skausmas, beribė širdies tuštuma kasdien kankino mane. Robertas mačiau, kad labai kenčia. Saugodavosi, kad nematyčiau jo ašarų, kenčia savyje užsidaręs. Man visa paguoda – tai anūkiukai Dovydas ir Samanta. Vakaraus neužmigdavau, ta pati ir pati mintis, kodėl, kodėl tu išėjai, nes atrodo, kad nepradėjome dar gyventi, tik ėjome per kliūtis. Nežinau kas mane paskatino, bet per tą vakarų nerimą aš pradėjau piešti Marijas, ir jas padovanoti metinių proga velionio atminimui.

2000 m. daug žmonių išplėšė iš mūsų tarpo su kuriais kartu dirbome, kartu prabėgo daug gražių gyvenimo dienų ir šviesių prisiminimų. Ir jų mirtis mane labai prisliegia, aš jau tomis naktimis nemiegu. Ir laidotuvių metu, suprasdama namiškių skausmą, tariau nuoširdų užuojautos žodį, kad palengvinčiau jų skausmą.

Ištrauka iš kalbos per D. Birbalo laidotuves

Ingrida, taip netikėtai nelauktai jau stovi prie tėtės kapo kauburėlio.

Mintyse tardama:

“Tėveli, kodėl žemė tyli, kai visų brangiausią atima iš mūsų”.

Praėjo Vytauto metinės, susitvarkiau, padedant artimiesiems, ir jau sekmadienį einu į bažnyčią: ir 10 val. ir 15 val., bet nežinojau, kad laukia vėl nauja nelaimė. 2001 m. liepos 22 dieną anūkė Samantėlė nusilaužė rankutę. Vėl ligoninė, vėl nelaimė skaudžiai sukrėtusi mane. Gydėsi ilgai – sugrįžo po operacijos tik rugpjūčio 13 dieną.

Marti buvo su dukrele Kaune. Liepos 24 d. vėl nauja nelaimė. Susirgo Robertas, jau iš pat ryto jautiesi blogai, bet galvojo, kad praeis. Kai visiškai pasidarė blogai, tai sako kviesk gydytoją, jei dar suspėsi. Gydytoja su sesute atvažiavo žaibo greitumu, suteikė pirmą pagalbą ir iškvietė greitąją. Vos išnešus į kiemą, prasimušė per burną kraujas. Gerai, kad šalia gyvena sesuo, tik pasakiau žiūrėki mūsų gyvulius. Dar išnešant iš kambario pasakė močiutei saugoki Dovydelį. Aš išvažiavau kartu su sūnumi. Jurbarke gydytojas Bružas suteikė pirmą pagalbą, peršvietė skrandį, pasakė, kad pavojaus nebus, nustos kraujuoti. Sesutė vis traukė ir traukė

kraują, kraujavimas nesiliovė. O Bružas išėjo atostogauti, gali blaškytis po kabinetus pagalbos neprisišauksi, o sūnus vis blogėja. Pagaliau atėjo gydytojas Jablonskis. Sako, jog reikia vežti į Kauną, paruošė vežimui ir pasakė lėkite visu greičiu, jei dar suspėsite.

Šio skausmo ir išgąščio neina aprašyti. Matau, kaip mano akyse vis blogėja. Gerai, kad atvažiavo Parnaruskas su žmona, tai pasakiau duoki žinią namiškiams, aš išvažiuoju į Kauną su sūnumi ir būsiu, kol reikės budėti. Važiuoju, o skausmas drasko širdį, negi jau trečias vaikas mirs ant mano rankų. Nuvažiavusi suradau marčią. Tai visa beveik šeima atsidūrė Kaune ligoninėje. Ačiū Dievui, kad viskas baigėsi laimingai. Po trupučiuką iš tų ligų išsikapstėme.

Dar daug skausmo patyriau per šiuos metus, bet jau šiandiena neminėsiu. Savo skaudaus gyvenimo nepasakoju niekam, nes svetimo skausmo nebūna. Nors sunkiausias, skaudžios būna laidotuvės, verkia visi sukrestai nelaimės. Bet išsiskirstę visi greitai pamiršta. Tik pačius artimuosius, skausmas, beribė tuštuma, ilgesys kankina labai ilgai. Akys vis ieško sugrižtančio, o mintys nepalieka ištisai. Taip užsnūsti pervargęs ir nusikankinęs. Aš savo gyvenimo dienoraščio niekad nevedžiau, ir sunku jį rašyti jau po tiek prabėgusių metų – grįžta vėl gyvi prisiminimai. Kadangi pasidomėjo mano gyvenimu Šimkaičių pagrindinės mokyklos kraštotyrininkų būrelis, pasiryžau parašyti.

Nenešiau širdyje niekados pagiežos, pykčio niekam. Meilę sėjau visur gyvenime. Nežinau, ar kas perskaitys šią mano gyvenimo praeitį.

Nežinia kada mano gyvenimo gija nutrūks. Kas laukia manęs ateityje, bet jaučiu, kad kančios kelias dar nesibaigia. Matyti jau jokios prošvaistės gyvenime nebus. Kol gyva, aš noriu gyvenime sieti tik meilę ir gėrį, nors liksiu ir nesuprasta.

Tai tiek apie savo gyvenimą.

2001 11 25

Salomėja Dubinskienė